

محدودیت‌های

آزادی قرار دادی

در حقوق موضوعه ایران و انگلستان

دکتر حمیدرضا اسمعیلی

سرشناسه : اسماعیلی، حمیدرضا، ۱۳۴۶ -

عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام

Iran. Laws, etc

انگلستان. قوانین و احکام

Great Britain.Laws,etc

عنوان و نام پدیدآور : محدودیت‌های آزادی قراردادی در حقوق موضوعه ایران و انگلیس / حمیدرضا اسماعیلی.

مشخصات نشر : گرگان: پیک ریحان، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۳۵۹ص.

شابک : 978-622-6151-23-8

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه:ص:۳۴۴ - ۳۵۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : قراردادها — ایران

موضوع : Contracts -- Iran

موضوع : قراردادها — انگلستان

موضوع : Contracts -- Great Britain

موضوع : آزادی — جنبه‌های حقوقی

موضوع : Legal aspects of --

موضوع : حقوق — تطبیقی

موضوع : Comparative law

رده بندی کنگره : AKMH۵۰۰۵۰۱۳۹۰۰۵الف

رده بندی دیویی : ۵۵۰۲/۳۴۶

شماره کتابشناسی ملی : ۵۵۰۱۵۱۲

محدودیت‌های آزادی قرار دادی در حقوق موضوعه ایران و انگلیس

دکتر حمیدرضا اسماعیلی

نشر پیک ریحان گرگان / چاپ اول / سال ۱۳۹۷

قطع ریزی / ۳۶۰ صفحه

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: خورشید گرگان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۵۱-۲۳-۸

قیمت: ۲۱۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۳	پیش در آمد
۱۴	مقدمه
۱۷	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۲۰	نتایج اصل حاکمیت اراده و عوامل محدود کننده‌ی آن
۲۰	مفهوم اصل حاکمیت اراده
۲۳	مقایسه اصل حاکمیت اراده با اصل آزادی قراردادی
۲۴	مبانی حاکمیت اراده در مکاتب فلسفی
۲۸	مبانی اصل حاکمیت اراده در فقه
۳۲	آیه شریفه: «تِجَارَةٌ عَنْ تَرَالٍ»
۳۳	آیه شریفه: «أَوْفُوا بِالْعُقُودِ»
۳۵	روایت: «النَّاسُ مُسْلَطُونَ عَلَى أَمْوَالِهِمْ»
۳۶	روایت: «الْمُؤْمِنُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ»
۳۷	قاعده مسلم فقهی «العقود تابعة للقصود»
۳۷	مبانی اصل حاکمیت اراده در قانون
۳۹	آثار اصل حاکمیت اراده
۳۹	در انتخاب طرف قرارداد
۴۰	در تعیین مفاد قرارداد
۴۵	در انعقاد یا عدم انعقاد قرارداد
۴۸	نظم عمومی
۴۹	نظم عمومی در فقه و حقوق
۴۹	نظم عمومی در فقه
۵۰	نظم عمومی در حقوق
۵۴	قلمرو نظم عمومی
۵۵	اقسام نظم عمومی
۵۵	نظم عمومی سیاسی
۵۶	احمایت از دولت
۵۶	حمایت از خانواده

حمایت از فرد

نظم عمومی اقتصادی

انواع نظم عمومی اقتصادی

نظم عمومی اقتصادی حمایتی

نظم عمومی اقتصادی ارشادی

آثار نظم عمومی اقتصادی نوین

فصل دوم: محدودیت های اصل آزادی قراردادی در حقوق موضوعه ایران

موانع حاکمیت اراده در حقوق ایران

عوامل محدود کننده حاکمیت اراده حقوق ایران

قانون

تشخیص قوانین امری و اماره امری بودن قانون

تشخیص قوانین امری

اماره امری بودن قانون

قرارداد مخالف روح قانون

اخلاق حسنه

مفهوم اخلاق

رابطه اخلاق حسنه با نظم عمومی

تمیز اخلاق حسنه

قراردادهای مخالف اخلاق

عرف

شرط ضمنی و نقش طبیعت مورد معامله در تابع

انواع محدودیت های اصل آزادی قراردادی

محدودیت های آزادی قراردادی از حیث نحوه ی تشکیل قراردادها

مکتوب بودن قرارداد

رسمی بودن قرارداد

لزوم انجام معاملات از طریق مناقصه و مزایده

لزوم استعمال لفظ

لزوم تحقق قبض در عقود عینی

پیشینه ی شکل گزایی در فقه

۱۰۱	تحلیل مبانی فقهی
۱۰۲	تحلیلی از محدودیت های شکلی قراردادی در حقوق ایران
۱۰۴	محدودیت های اصل آزادی قراردادی به اعتبار منشاء محدودیت
۱۰۷	محدودیت های اصل آزادی قراردادی به اعتبار آثار محدودیت
۱۱۲	محدودیت های اصل آزادی قراردادی به اعتبار نحوه ی محدودیت
۱۱۵	محدودیت های اصل قراردادی به اعتبار حوزه ی محدودیت
۱۱۶	محدودیت های اصل آزادی قراردادی به اعتبار ماهیت محدودیت
۱۱۸	محدودیت های اصل آزادی قراردادی به اعتبار مبانی محدودیت
۱۱۹	مصادیق محدودیت ی اصل آزادی قراردادی در حقوق موضوعه
۱۲۰	محدودیت های ناشی از قوانین آمره
۱۲۰	مفهوم قوانین آمره
۱۲۰	ماهیت قوانین امری و تکمیلی
۱۲۱	تعریف
۱۲۳	مبانی
۱۲۳	مبنای قوانین امری
۱۲۵	مبنای قوانین تکمیلی
۱۲۵	رضایت طرفین قرارداد
۱۲۶	ترغیب اشخاص به ارائه اطلاعات
۱۲۷	رعایت قواعد برتر اخلاقی
۱۲۷	ملاک تشخیص قوانین آمره
۱۲۸	لحن قانونگذار
۱۲۹	مبنای وضع قانون
۱۳۰	تعیین اصل در مقام تردید
۱۳۳	نقض قوانین آمره در قراردادها
۱۳۳	شرایط نقض قواعد آمره در قرارداد
۱۳۴	قرارداد مخالف صریح با قاعده ی آمره
۱۳۷	قاعده ی آمره قانون و یا ناشی از قانون
۱۳۸	اثر نقض قواعد آمره در قرارداد
۱۵۶	محدودیت های ناشی از نظم عمومی و اخلاق حسنه

۱۵۶	ماهیت و تاریخچه و محدودیت های ناشی از نظم عمومی
۱۵۶	ماهیت نظم عمومی و تاریخچه آن
۱۵۶	ماهیت نظم عمومی
۱۵۷	تاریخچه
۱۵۹	منابع نظم عمومی
۱۵۹	قانون
۱۶۱	رویه قضایی
۱۶۲	عرف و عادت
۱۶۳	اخلاق حسنه
۱۶۳	ماهیت ر اقسام اخلاق حسنه
۱۶۴	ماهیت اخلاق حسنه
۱۶۴	دیدگاه جامعه شناسانه
۱۶۵	دیدگاه فلسفی
۱۶۶	دیدگاه حقوقی
۱۶۷	نظر قابل قبول در حقوق ایران
۱۷۰	اقسام اخلاق حسنه
۱۷۵	فصل سوم: محدودیت های اصل آزادی قراردادی در حقوق انگلیس
۱۷۵	محدودیت های آزادی قراردادی در مرحله انعقاد در حقوق انگلیس
۱۷۵	اصل آزادی قراردادی در حقوق انگلیس و سیر تکاملی آن
۱۸۰	دلایل و اهداف اعمال محدودیت های آزادی قراردادی
۱۸۰	برداشت تئوریک و دلایل دخالت دولت در قراردادها
۱۸۲	هدف جلوگیری از استثمار
۱۸۳	هدف توزیعی
۱۸۵	محدودیت های آزادی قراردادی
۱۸۷	مفهوم نظم عمومی در حقوق انگلیس
۱۹۰	قراردادهای راجع به ارتکاب جرم یا شبه جرم و یا به کار بردن تدلیس
۱۹۰	تدلیس
۱۹۱	اقسام سه گانه ی تدلیس
۱۹۴	قراردادهای مربوط به بی عفتی جنسی

۱۹۵	قراردادهای زیان بار برای ایمنی عامه
۱۹۵	قراردادهای زیان بار برای اجرای عدالت
۱۹۶	قراردادهای منعقد به منظور اشاعه ی فساد در زندگی عمومی (یا کسب مشاغل دولتی)
۱۹۶	قراردادهای منعقد برای فریب خزانه ی دولت (مأموران مالیاتی)
۱۹۶	آثار غیرقانونی بودن
۱۹۷	قراردادهای اصالتاً غیرقانونی
۱۹۹	غیرقانونی از لحاظ اجرا
۲۰۱	قراردادهای باطل با نظر کامن لا
۲۰۱	قراردادهای منعقد در جهت نفی صلاحیت دادگاه ها
۲۰۱	قراردادهای زیان آور برای بایگانه و رفعت نهاد ازدواج
۲۰۲	قراردادهای محدودکننده ی تجارت
۲۰۲	توافق های بین کارفرما و مستخدم در مورد اشتغال بعدی مستخدم
۲۰۵	توافق های بین خریدار و فروشنده ی یک کسب و تجارت
۲۰۷	توافق های راجع به معاملات انحصاری
۲۰۹	آثار بطلان قرارداد
۲۰۹	بطلان قرارداد مخالف نظم عمومی
۲۰۹	امکان استرداد مال منتقل شده و پول پرداختی
۲۱۰	جداسازی
۲۱۱	محدودیت های آزادی قراردادی در مرحله ی اجرای حقوق انگلیس
۲۱۲	دکترین ظالمانه و برخلاف وجدان بودن قراردادها
۲۱۳	کنترل باز و آزاد
۲۱۴	پیشینه ی نحوه ی مقابله ی دادگاه ها با شروط غیرمنصفانه در قراردادها در حقوق انگلیس
۲۱۴	رویه قضایی
۲۱۹	اقسام شروط قراردادی در حقوق انگلیس
۲۲۲	وضعیت شروط غیر منصفانه قراردادی در حقوق انگلیس
۲۲۲	قانون شروط غیرمنصفانه قراردادی ۱۹۷۷
۲۲۴	شروط غیر نافذ (غیر قابل اجرا)
۲۲۴	شرط عدم مسئولیت ناشی از بی مبالائی و تقصیر منجر به فوت یا صدمات بدنی
۲۲۵	ضمانت کالاهای مورد معامله

- ۲۶ فروش کالاها و اجاره به شرط تملیک
- ۲۷ قراردادهای مربوط به عرضه کالاها
- ۲۷ شروط نافذ (قابل اجرا)
- ۲۸ قراردادهای استاندارد
- ۲۸ تأمین مورد معامله
- ۲۹ شرط غرامت
- ۳۲ موارد فرار از مسئولیت و عدم شمول قانون
- ۳۲ قراردادهای ثانوی و تبعی و انتخاب شرط قانون حاکم
- ۳۳ موارد خارج از قلمرو قانون
- ۳۴ موارد خاص استثناء شده
- ۳۶ مقررات شروط غیر متعارف در قراردادهای ۱۹۹۹ (۱۹۹۴)
- ۳۸ بررسی موارد مصحح در مقررات
- ۳۹ غیرمنصفانه بودن در نسبت
- ۴۵ فروشنده، عرضه کننده، مصرف کننده
- ۴۶ قرار نگرفتن شروط به طور جداگانه
- ۴۷ شروط و قراردادهای استثناء شده
- ۴۷ مقررات موضوع قوانین داخلی و کنوانسیون های بین المللی
- ۴۸ قراردادهای خاص استثناء شده در مقررات ۱۹۹۹
- ۴۹ قراردادهای خارج از شمول مقررات ۱۹۹۹
- ۵۰ آثار شروط غیرمنصفانه در مقررات
- ۵۰ لازم الاجرا نبودن شروط غیرمنصفانه نسبت به مصرف کننده
- ۵۱ نافذ و معتبر بودن باقی مانده قرارداد
- ۵۳ ضمانت اجرای شروط غیرمنصفانه بودن
- ۵۴ مقایسه آثار و ضمانت اجرای غیرمنصفانه بودن شروط در قانون ۱۹۷۷ و مقررات ۱۹۹۹
- ۵۷ فراستریشن
- ۵۸ سیر پیدایش - فراستریشن
- ۵۸ قاعده اولیه
- ۶۰ آغاز رویه جدید:
- ۶۲ گسترش نظریه به موارد عدم امکان اجرای حکمی

۲۶۴	مفهوم (to frustrate)
۲۶۴	تعریف عدم امکان اجرای مفاد قرارداد در حقوق انگلیس
۲۶۵	مبنای «فراستریشن» در حقوق انگلیس
۲۶۶	نظریه شرط ضمنی
۲۶۹	نظریه حل و فصل عادلانه و منصفانه
۲۷۰	نظریه از بین رفتن اساس و مبنای قرارداد
۲۷۳	نظریه تفسیر قرارداد
۲۷۶	نظریه از بین رفتن رضایت
۲۷۹	مبنای برگزیده
۲۸۳	آثار نظریه در قوانین موضوعه انگلستان
۲۸۶	قانون اعطای وام به مصرف کنندگان، ۱۹۷۴
۲۸۶	قانون شروط غیر منصفانه قراردادی، ۱۹۷۷
۲۸۷	حقوق انگلیس
۲۹۳	آثار وجه التزام غیر منصفانه در حقوق انگلیس
۲۹۵	فصل چهارم: بررسی تطبیقی محدودیت های آزادی قراردادی در حقوق ایران و انگلیس
۲۹۵	اثر قراردادهای نامشروع (مغایر نظم عمومی) از حیث انعقاد یا اجراء
۲۹۵	حقوق انگلیس
۲۹۶	اشخاص مقصر
۲۹۸	اشخاص بی تقصیر
۳۰۰	حقوق ایران
۳۰۳	شروط غیر منصفانه قراردادی
۳۰۸	بررسی وجه التزام در حقوق انگلیس و ایران از نظر محدودیت آزادی قراردادی
۳۰۸	وجه التزام
۳۱۱	بررسی ماهیت فراستریشن در رویه قضایی و مقایسه آن با فورس مازور و عسر و حرج
۳۱۱	نظریه انتقای هدف قرارداد در حقوق انگلیس
۳۱۳	انتقای هدف قرارداد
۳۱۴	تعدیل قرارداد و عدم امکان اجرای قرارداد
۳۱۴	وجه تشابه دو نظریه
۳۱۶	وجه تمایز دو نظریه

۱۷
۲۵
۲۹
۳۱
۳۵
۴۲
۴۵

غیر ممکن شدن
عقیم شدن هدف قرارداد
حقوق ایران
غیر قابل اجرا شدن قرارداد
حقوق ایران
پیشنهاها
منابع

www.ketab.ir

پیش درآمد

اصل آزادی قراردادی از بنیادی‌ترین اصول نظام کامن‌لا بوده که در حقوق ایران نیز با تصویب ماده ۱۰ قانون مدنی مورد پذیرش قرار گرفته است. هم در حقوق ایران و هم در حقوق انگلیس این اصل با موانع و محدودیت‌هایی مواجه است. عوامل محدود کننده حاکمیت اراده را، حقوق دانان، نظم عمومی و اخلاق حسنه و قانون بر شمرده‌اند. که البته می‌توان در فقه اسلامی نیز چنین محدودیت‌هایی را شاهد بود. ملاحظات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، قانون‌گذار و یا مقامات ذی‌صلاح را بر آن می‌دارد که آزادی، حاکمیت در تعیین محتوا و شرایط قرارداد را محدود سازند و یا به کلی از بین ببرند، مانند من‌اند اچ شرط عدم مسئولیت در قراردادهای حمل و نقل دریایی و در برخی موارد هدف اصلی از ایجاد محدودیت در رضایی بودن عقود و ایجاد ضوابط تشریفاتی، آگاهی، ماندن و ایجاد اطمینان برای اشخاص ثالث است. بنابراین اصل حاکمیت اراده نمی‌تواند به تنهایی نقش واسطه را بر عهده دارد و موانع و محدودیت‌های وارده بر این اصل عمده، تأدیر جهت رسیدن به عدالت قراردادی و ملاحظات از این قبیل است. در این رساله، علاوه بر آنکه موانع این محدودیت‌ها را از زوایای مختلف به اعتبار منشأ و نحوه محدودیت و حوزه و ماهیت آن‌ها مورد واکاوی قرار داده و آثار این محدودیت‌ها را بر قراردادهای بررسی نمائیم. در فصل پایانی رساله نیز به اختصار به مقایسه و تطبیق این محدودیت‌ها در نظام حقوقی ایران و انگلیس پرداخته شده است.